

ZVLÁŠTNÍ CENA MILENY JESENSKÉ 2024

Christoph Scheffer

Lukáš Houdek: Kde domov můj? Podcastová série o namibijských dětech, které vyrostly v Československu

Letošní Zvláštní cena Mileny Jesenské byla udělena Lukáši Houdkovi. Ve své působivé podcastové sérii *Kde domov můj?* pokládá věčnou otázku české hymny zcela novým způsobem, a to z perspektivy necelé stovky namibijských dětí, které byly v 80. letech minulého století přivezeny do Československa. Část z nich byly sirotci a rodiče některých z těchto dětí bojovali za namibijskou nezávislost. V socialistickém Československu šly do školy, naučily se jazyk, našly si kamarády a často si i vytvořily pevné citové pouto s hostitelskými rodinami. Když se v roce 1991 musely nuceně „vrátit“ zpět do země, kterou vůbec neznaly, tedy do Namibie, která se mezitím stala nezávislou, bylo Československo pro většinu z nich už dávno domovem.

Lukáš Houdek o několik desítek let později některé z těchto dětí vypátral a v Namibii navštívil. Ve své podcastové sérii jim dává slovo a také prostor pro jejich vzpomínky, touhy a hluboké vnitřní stopy. A to v jazyce jejich dětství, tedy v češtině! Vyprávějí o fotbalových zápasech a dětských písničkách, o přátelství a láskyplných setkáních, ale také o útrapách, zneužívání a osamělosti, které zažily. Série podcastů zároveň ukazuje, co si marxisticky orientované namibijské osvobozené hnutí SWAPO slibovalo od vyslání těchto dětí do ČSSR a dalších zemí socialistického tábora (včetně NDR) – chtělo takto vycvičit novou generaci bojovníků, novou elitu. Ukončení osvobozené války v Namibii a sametová revoluce v Československu zpečetily konec tohoto „československého dětství“ dvojnásobným způsobem.

V podcastech tuto protagonisté velmi dojemným způsobem vyprávějí o svém ztraceném dětství a smutku po ukradené vlasti. Lukáš Houdek jim pozorně naslouchal a s velkým citem jejich vyprávění sestavil. Na minimum přitom omezil vlastní komentáře a historickou kontextualizaci. Zároveň se mu podařilo vytvořit napětí skrze šest půlhodinových epizod, podpořené citlivým zvukovým designem (Adam Voneš) a chytrou dramaturgií (Brit Jensen).

Z podcastové série je zřejmé, jak intenzivní vazby si děti během krátké doby ke svému okolí dokážou vytvořit a jak traumatizující je pro ně ztráta takového domova. Vzhledem ke stále hlasitějším výzvám k uzavírání hranic a vyhošťování (a to i dětí a mladých lidí, kteří zde vyrostli), které se dnes stále silněji ozývají napříč celou Evropou, je tato podcastová série zároveň naléhavým apelem na lidskost: Respektujme právo dětí na jejich domov, ať už ho našly kdekoli a z jakéhokoli důvodu.

přeložila Barbora Hudcová